

BOSHQARUV TIZIMIDA TA'MINOT JARAYONI VA MODDIY ZAXIRALARNI BAXOLASH

Alibekova Gulbahor

G'ofurjonova Charos

*Guliston davlat universiteti Menejment
yo`nalishi talabalari*

Zaripov Azamat

Guliston davlat universiteti o'qituvchisi

***Annotatsiya.** Ushbu tezis boshqaruv tizimida ta'minot jarayoni va moddiy zaxiralarni baholashning ahamiyatini tahlil qilishga bag'ishlangan. Tadqiqot davomida moddiy zaxiralarni boshqarishning asosiy bosqichlari, ularning hisobga olinishi va baholash usullari ko'rib chiqildi va tahlil qilindi.*

***Kalit so'zlar:** boshqaruv tizimi, ta'minot jarayoni, moddiy zaxiralar, resurslarni boshqarish, zaxira tahlili, samaradorlik, ta'minot zanjiri, tizim tahlili.*

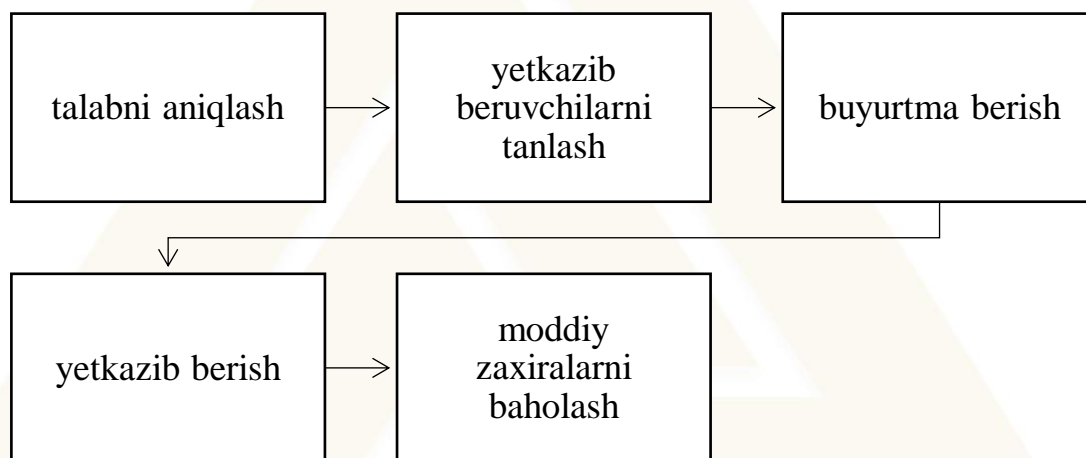
KIRISH

Boshqaruv tizimida ta'minot jarayonlari va moddiy zaxiralarni baholash korxonalar yoki tashkilotning samarali ishlashini ta'minlashda juda muhim o'rin tutadi. Ushbu jarayonlar, ayniqsa, iqtisodiy va boshqaruv tizimining o'ziga xos jihatlari asoslanib, tashkilotning umumiy samaradorligini oshirishda asosiy rol o'ynaydi. Ta'minot jarayonlarini muvaffaqiyatli boshqarish orqali tashkilot o'z ehtiyojlarini qondirish uchun zarur resurslarni samarali ta'minlaydi va ularni tejashni amalga oshiradi. Moddiy zaxiralarni baholash esa resurslarning qanday qilib va qancha miqdorda kerakligini aniqlashda muhim ahamiyatga ega. Bu jarayonlar tashkilotning iqtisodiy foydasini oshirish, xarajatlarni kamaytirish va umumiy faoliyatni optimallashtirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ta'minot zanjirining yaxshilanishi tashkilotning raqobatbardoshligini kuchaytiradi va bozorda o'z o'rnini mustahkamlaydi.

Ta'minot jarayonlarining samarali boshqarilishi, shuningdek, korxonaning xarajatlarni nazorat qilish, vaqtni tejash va mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini oshirishga yordam beradi. Shuningdek, raqobatbardoshlikni kuchaytirish va bozorda barqaror o'rni shakllanishiga olib keladi.

Moddiy zaxiralarni baholash — bu tashkilotning moddiy boyliklari, jumladan, xom ashyo, yarim tayyor mahsulotlar, tayyor mahsulotlar va boshqa materiallarni baholash jarayonidir. Zaxiralarni baholashning asosiy maqsadi — tashkilotning moliyaviy holatini aniqlash, resurslarning samaradorligini baholash va boshqaruv qarorlarini qabul qilishda to'g'ri yo'nalishlarni belgilashdir.

Zamonaviy boshqaruv tizimida ta'minot va moddiy zaxiralarni samarali boshqarish korxonaning raqobatbardoshligi va moliyaviy barqarorligida juda muhim o'rin tutadi. Bu jarayonlar, tashkilotning umumiy faoliyatini optimallashtirish, xarajatlarni kamaytirish, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilashga xizmat qiladi. Ta'minot jarayonining har bir bosqichi to'g'ri tashkil etilsa, ishlab chiqarish uzluksiz davom etadi va ortiqcha xarajatlarning oldi olinadi. Ta'minot jarayoni bir nechta bosqichlardan iborat bo'lib, har bir bosqich o'ziga xos vazifalarni bajaradi va korxonaning umumiy ishlashiga katta ta'sir ko'rsatadi. Ta'minot jarayonining asosiy bosqichlarini 1-rasmdan korishimiz mumkin.

1-rasm. Ta'minot jarayonining asosiy bosqichlari

Talabni aniqlash: Bu bosqichda tashkilot o'zining ishlab chiqarish yoki xizmat ko'rsatish ehtiyojlarini aniqlaydi.

Yetkazib beruvchilarni tanlash: Tashkilot talabni aniqlagach, quyidagi bosqichda, ya'ni yetkazib beruvchilarni tanlashda, uning maqsadi — sifatli va ishonchli yetkazib beruvchilarni topishdir.

Buyurtma berish: Buyurtma berish jarayoni, odatda, yetkazib beruvchilar bilan shartnomalar tuzish va kerakli mahsulot yoki xom ashyo uchun buyurtmalarni rasmiylashtirishdan iborat.

Yetkazib berish: Yetkazib berish bosqichi tashkilotning xom ashyo yoki mahsulotlarni yetkazib olish jarayonini o'z ichiga oladi.

Moddiy zaxiralarni baholash: Moddiy zaxiralarni baholash jarayoni tashkilotning moliyaviy holatini va resurslarning samarali ishlatilishini aniqlashda muhim o'rin tutadi. Baholashning bir nechta usullari mavjud, jumladan, narx bilan baholash, FIFO (First In, First Out), LIFO (Last In, First Out) va o'rtacha narx usuli.

Ta'minot jarayonining bu bosqichlari har biri o'zining muhim vazifalarini bajaradi va korxonaning umumiy samaradorligini oshiradi. Samarali boshqarilgan ta'minot jarayoni, tashkilotning raqobatbardoshligini oshirishga va uning iqtisodiy holatini mustahkamlashga yordam beradi.

XULOSA

Ta'minot jarayonlari va moddiy zaxiralarni boshqarish, har bir tashkilot yoki korxonaga uchun muvaffaqiyatli faoliyat olib borishning asosiy omillaridan biridir. Samarali ta'minot jarayonlarini tashkil etish va moddiy zaxiralarni to'g'ri baholash orqali tashkilotlar o'z resurslarini samarali boshqarish, xarajatlarni kamaytirish va ishlab chiqarish jarayonlarini uzluksiz ravishda olib borish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Shodiev A., Shukurov D. & Ismoilov U. (2024). Ta'minot jarayonlari va moddiy zaxiralarni boshqarish metodlari. *Boshqaruv va iqtisodiy tadqiqotlar*, 6(4), 45-49.
2. G'ulomov R. & To'xtasinov Z. (2023). Moddiy zaxiralarni baholashda qo'llaniladigan metodlar va ularning samaradorligi. *Iqtisodiyot va rivojlanish*, 12(9), 34-38.
3. Djurayevich, Z. A., Qizi, U. S. A., Qizi, M. G. O. T., O'G'Li, R. B. A., & O'G, J. R. X. A. (2024). Qishloq xo'jaligi sub'ektlarining investitsiya faoliyatidan foydalanish samaradorligi. *Central Asian Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies*, 2(1-2), 39-46.
4. Zaripov, A., Abduvoitova, N., & Ravufov, B. (2024). Theoretical foundations of management of the reproductive process in agriculture and investments in agriculture. *Modern Science and Research*, 3(2).
5. Zaripov, A. D., Avezov, A., & Saydullayeva, V. (2024). Investments and investment activity statistics. *Экономика и социум*, (1 (116)), 641-644.
6. Муродов, М. М., Насуллаев, Х. А., Юсупова, Ф. Н., Халилов, Ш. У., Арабова, З. А., Тўраев, З. Б., ... & Муродов, А. М. (2023). Пахта тозалаш корхоналари чикиндилари асосида целлюлоза синтез жараёни тахлиллари. *Gospodarka i Innowacje*, 35, 314-322.
7. Aleksandrovna, T. A., Stanislavovna, S. L., & Abdusamiyevna, V. A. (2021). Gender stereotypes in semantics of Spanish proverbs. *Linguistics and Culture Review*, 1336-1345.
8. Ткачёва, А. А. (2020). Вербализация концептуальной метафоры жизни и смерти в испанской поэзии. In *Научные школы. Молодежь в науке и культуре XXI века* (pp. 158-161).
9. Sadikova, B. M. (2021). Italian paremiologiyasida antonimik korreliyatsiyali maqollarning semantik xususiyatlari. 23April, 9.